

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของชนกลุ่มน้อยที่อยู่ทางไกลความเจริญ ง่ายต่อการแพร่ประชาสัมพันธ์และการไหลทะลักเข้ามาจากผู้อพยพย้ายถิ่นในประเทศและนอกประเทศ กองสงเคราะห์ชาวเขา ในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้รับมอบหมายงานและนโยบายจากรัฐบาลให้เป็นหน่วยงานกลางในการทำงานติดต่อกับชาวเขาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 โดยได้ดำเนินงานตามโครงการสามที่สถาปนา แครมรัฐกิจแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ดำเนินการได้ โครงการที่กล่าวนี้คือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ทำการฝึกอบรมคนอาชีพ อนามัยและให้การศึกษากว่าชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดสร้างโรงเรียนชาวเขาขึ้นตามหมู่บ้านบนคอกยและให้ครูจากพื้นราบขึ้นไปสอน เนื่องจากความยากลำบาก การคมนาคมไม่สะดวก ความไม่เคยชินต่อสภาพความเป็นอยู่ของชาวเขา ทำให้ครูเหล่านั้นไม่อยากขึ้นไปสอนและพากันขอลาออก ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนครูสำหรับสอนนักเรียนชาวเขาขึ้น

ปัญหาขาดแคลนครูนี้ว่า เป็นปัญหาที่สำคัญมากและต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็ว กองสงเคราะห์ชาวเขาตลอดจนองค์การต่างๆ ได้พยายามช่วยเหลือ โดยการให้ทุนแก่นักเรียนชาวเขาที่เรียนที่โรงเรียนในวิทยาลัยครู เพื่อจะได้กลับไปสอนในโรงเรียนชาวเขา นอกจากนี้หากครูจากพื้นราบขึ้นไปสอนในโรงเรียนดังกล่าว แยกประสบปัญหาขาดแคลนครูตลอดมา

ในการจัดการให้การศึกษาแก่ชาวเขา กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์เห็นว่า "การให้การศึกษากว่าชาวเขา ควรทำเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากโรงเรียนประจำบาลในพื้นที่โดยทั่วไป โดยมีหลักสูตรพิเศษ ครูควรได้รับการอบรม

เป็นพิเศษ เพื่อมุ่งสร้างชาวเขาให้มีความรู้สึกนึกคิดเป็นพวกเดียวกับคนไทย ไม่ใช่แต่
การอ่านออกเขียนได้อย่างเดียว"¹

กองส่งเคราะห์ชาวเขาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า วิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาและช่วย
ส่งเสริมการศึกษาแก่ชาวเขาอย่างมีประสิทธิภาพคือ การผลิตครูช่วยครูชาวเขาให้กลับไป
สอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านของเขาเอง กองส่งเคราะห์ชาวเขาจึงได้ขอความร่วมมือจาก
แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการตามวิธีภกษ
ดังกล่าว โดยทางกองส่งเคราะห์ชาวเขาคัดเลือกชาวเขาที่มีความรู้อย่างต่ำจบชั้นประถม
ปีที่ 4 และมีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำ อายุระหว่าง 15 - 40 ปี เข้ารับการ
อบรมปีละ 1 รุ่น ประมาณรุ่นละ 60 คน เพื่อส่งไปเป็นผู้ช่วยครูสอนในโรงเรียนชาวเขา
ที่กองส่งเคราะห์ชาวเขาสร้างขึ้น การอบรมนี้เรียกว่า "การอบรมผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนา
และส่งเคราะห์ชาวเขาคานการศึกษา" โดยทำการฝึกอบรมรุ่นแรกที่ศูนย์พัฒนาและ
ส่งเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อปลายปีพ.ศ. 2515 และ
ในปีพ.ศ. 2516 ได้เปิดการฝึกอบรมขึ้นเป็นรุ่นที่ 2 ระยะเวลาที่ดำเนินการฝึกอบรม
ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2516 ถึง 31 มกราคม 2517 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน
แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดวิชาที่
ใช้ในการฝึกอบรมตามโครงการนี้ 5 วิชา คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา
ภาษาไทยและสุขศึกษา โดยสร้างหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ
แบบประเมินผลการฝึกสอนและหนังสือแบบเรียน เป็นเครื่องมือในการวิจัย

¹ ประสิทธิ์ คีตวัฒน์, คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาส่งเคราะห์
ชาวเขาเคลื่อนที่ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, (เอกสารอัครสำเนา) หน้า 21.

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503. รัฐได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า "รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถ และฐานะของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบและทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ"² และหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ของกระทรวงศึกษาธิการได้วางความมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า "มุ่งฝึกฝนให้เด็กมีคุณลักษณะเกี่ยวกับความเจริญแห่งตน เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ เกี่ยวกับความสามารถในการครองชีพ และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง"³

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โครงการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการให้การศึกษแก่ชาวเขาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย และเป็นทางหนึ่งที่จะเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติ จึงได้สมัครเป็นวิทยากรให้การอบรมและเป็นผู้วิจัยในวิชาการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งวิชาที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ไม่ว่าจะเป็นชาวเขาหรือชาวพื้นราบ วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ก้าวคืบหนุ่ยและผลในการศึกษาคำนวณ มีหลักเกณฑ์ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรอบคอบ ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศชาติ

²กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 รายงานการ
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2513 (ก่องวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ), หน้า 1.

³กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503
(พิมพ์ครั้งที่ 8 : พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512), หน้า 1 - 3.

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อทดลองวิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษของโครงการฝึกอบรมครูช่วยครูชาวเขา
- 2.2. เพื่อทดลองใช้แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา โดยแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.3. เพื่อสร้างคู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชาวเขา
- 2.4. เพื่อสร้างแบบทดสอบความรู้วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับใช้ทดสอบความรู้และความสามารถของผู้รับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 2.5. เพื่อประเมินผลความคิดเห็นของผู้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชาวเขา
- 2.6. เพื่อสำรวจความมั่นใจของผู้รับการอบรม

3. สมมติฐานของการวิจัย

- 3.1. การฝึกอบรมครูช่วยครูชาวเขาโดยใช้หลักสูตรพิเศษ แบบเรียน และคู่มือครูที่สร้างขึ้น จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ในคานวิชาสามัญเพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการสอนเด็กชาวเขา โดยมีความรู้วิชาสามัญและความสามารถในการสอนก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน
- 3.2. ผู้รับการฝึกอบรมที่มีระดับพื้นฐานการศึกษาจบชั้นประโยคประถมปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน
- 3.3. ผู้รับการฝึกอบรมที่เป็นสมณเพศหรือฆราวาส มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อได้รับการฝึกอบรมตามวิธีที่กำหนดให้กับหนังสือแบบเรียนที่จัดให้
- 3.4. ผู้รับการฝึกอบรมจะมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเมื่อได้ใช้แบบเรียนที่กำหนดให้

4. ขอบเขตของการวิจัย

- 4.1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าต่างๆที่ทองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ที่คัดเลือกมาจำนวน 55 คน มีอายุระหว่าง 15 - 33 ปี อายุเฉลี่ย 19.5 ปี
- 4.2 หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมเป็นหลักสูตรพิเศษที่สร้างขึ้นสำหรับสอนผู้รับการฝึกอบรมโดยตรง
- 4.3 แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา โดยคณาจารย์ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีด้วยกันทั้งหมด 4 แผน และ มีคู่มือครูประกอบบทเรียน
- 4.4 แบบทดสอบความรู้ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น
 - 4.4.1 แบบทดสอบความรู้วิชาคณิตศาสตร์
 - 4.4.2 แบบทดสอบความรู้วิชาการเบื้องต้น
- 4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2516 ถึง 31 มกราคม 2517 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน
- 4.6 สถานที่ทดลอง
 - 4.6.1 ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - 4.6.2 โรงเรียนบ้านแม่ลาย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - 4.6.3 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา บ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

- 5.1 ศึกษาหลักสูตรพิเศษสำหรับโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 5.2 สร้างแบบทดสอบความรู้วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับทดสอบผู้รับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 5.3 ทดลองแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดย
- 5.3.1 ทดลองกับผู้ช่วยครูชาวเขา เพื่อตรวจสอบถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในแบบทดสอบ
- 5.3.2 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อปรับปรุงข้อสอบ โดยการวิเคราะห์ข้อสอบ แลหาอ่านาจำแนกและระดับความยากง่าย
- 5.3.3 ปรับปรุงแบบทดสอบแล้วทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มใหม่ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงข้อทดสอบอีกครั้งตามวิธีในข้อ 5.3.2 แลหาความเชื่อถือใจของแบบทดสอบทั้งฉบับ
- 5.4 ใช้แบบทดสอบทดสอบความรู้ผู้รับการฝึกอบรม โดยทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 5.5 ทดลองสอนเนื้อหาและวิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษ
- 5.6 เขียนบันทึกการสอนแต่ละบทเรียนเพื่อรวบรวมเป็นคู่มือครู ใช้คู่กับแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชาวเขา
- 5.7 ทดสอบความแตกต่างของผลการสอนโดยเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยทดสอบค่า " t "

6. ความจำกัดของการวิจัย

- 6.1 ผู้วิจัยไม่สามารถสุ่มตัวอย่างประชากรได้เอง
- 6.2 ความแตกต่างทางพื้นฐานการศึกษา, อายุ, สติปัญญา, เมา ของผู้รับการฝึกอบรม ทำให้ไม่สามารถควบคุมผลการเรียนรู้ และการฝึกอบรมวิชาคณิตศาสตร์ให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน

6.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 เดือน เป็นระยะเวลาที่สั้น ทำให้การฝึกทักษะ และวิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์ได้ไม่มาก เพราะการฝึกทักษะและวิธีสอนต้องใช้เวลา

6.4 ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามผลการเรียนรู้และทักษะทางการสอนของผู้รับการฝึกอบรมเมื่อออกไปทำการสอนในโรงเรียนตามหมู่บ้าน

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

7.1 ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีความรู้ทางวิชาคณิตศาสตร์และมีความสามารถในการสอนไม่แตกต่างกัน

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกอย่างสามารถใช้ฝึกอบรมตัวอย่างประชากรได้ตามจุดประสงค์ที่ใ้กว้างไว้

7.3 แบบทดสอบที่ใช้ก่อนและหลังการฝึกอบรมเป็นแบบทดสอบที่มีความแม่นยำเชิงเนื้อหาวิชาและครอบคลุมเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชายเขาที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรพิเศษของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

8.1 ผู้ช่วยครูสอนเด็กชายเขาทั้ง 55 คนที่ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับพื้นฐานความรู้ทางวิชาการและวิธีสอน โคแนวทีก คานิยม ทศนคคคคค ถูกต้องตามวัฒนธรรมของไทย และต่อการเป็นพลเมืองดีของชาติ เพื่อจะได้นำไปถ่ายทอดให้กับเด็กชายเขาต่อไป

8.2 ได้ผลิตเป็นสิ่งประคิษฐคือ แบบทดสอบความรู้ คู่มือครู

และเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆที่เหมาะสมกับเด็กชายเขา

8.3 เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในคานการทดลองวิธีสอนแบบต่างๆแก่เด็กที่

ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

8.4 ผู้รับการฝึกอบรมจะสามารถทำหน้าที่สอนเด็กชาวเขาในโรงเรียนชาวเขาของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขากันหมู่บ้านต่างๆ และเป็นผู้ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาวเขากับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล.

8.5 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงาน องค์การต่างๆ ในการทำงานเกี่ยวกับชาวเขา เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษาและความมั่นคงของ

ประเทศไทย

9. ถิ่นพิเศษและคำจำกัดความ

ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา หมายถึงชาวเขาเผ่าต่างๆที่มีพื้นความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกมารับการฝึกอบรมเป็นเวลา 3 เดือนตามโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ซึ่งต่อไปในวิทยานิพนธ์นี้จะเรียกว่า "ผู้รับการฝึกอบรม" เมื่อจบการฝึกอบรมแล้วกรมประชาสงเคราะห์จะส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาด้านการศึกษา ในหมู่บ้านชาวเขา ในหมู่บ้านของตนเอง

เด็กชาวเขา⁴ หมายถึงเด็กชาวเขาเผ่าต่างๆที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่ตามป่าเขาภาคต่างๆของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ชนธรรมนิยม ประเพณี ความเชื่อถือแตกต่างไปจากเด็กไทยในพื้นที่โดยทั่วไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴สาย ภาณุรัตน์, การให้การศึกษแก่เด็กชาวเขา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 20 มีนาคม 2515. (เอกสารอัครสาเนา), หน้า 1.

ทักษะ⁵ หมายถึงความชำนาญ ความสามารถของการทำงานอย่างไคยนต์ ลักษณะ
 เคนของการฝึกทักษะมี 2 ประการคือ การฝึก และการพัฒนา การฝึกทักษะให้ไคยนต์ของ
 ฝึกกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

ทักษะทางคณิตศาสตร์⁶ หมายถึง การมีความรู้ความสามารถและความเข้าใจจน
 สามารถปฏิบัติไคอย่างถูกต้องในสิ่งที่วิชาคณิตศาสตร์ไคกำหนดขึ้น:

คานิยม⁷ หมายถึงความศิกรวบยอกเกี่ยวกับความรับฉิชอบชั่วฉิอันเป็นเครื่องรั้ง
 ความคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่า อะไรเป็นสิ่งที่พึง
 ปรารถนาของสังคมไทย ซึ่งสังคมไทยยอมรับยกยอกและไคว่าเป็นสิ่งที่คางาม และพร้อมที่
 จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณและสิ่งแวดลอมมากระตุ้น

การถ่ายทอกความรู้และประสบการณอย่างรวดเร็ว (Transfer Experience
 Approach) คือวิธีการถ่ายทอกความรู้และทักษะให้แกผูเรียนรูเลวทลองใหญ่เรียน
 ปฏิบัติและใชความรู้ ทักษะ ทำการสอนทันที

การสอนแบบจุลภาค⁸ (Micro-Teaching) หมายถึงการสอนปฏิบัติการสอนแบบ
 ยอส่วน (Micro-Teaching is a scaled down teaching encounter.)

5: Jarolimek, John. Social Studies in Elementary Education.
 (New York; Macmilland Company, 1967.)

6 แสงทวี ชันอุทัย, การสอนคณิตศาสตร์แกชาวเขา (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหา
 บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย 2516), หน้า 6.

7 สุมน. อมรวิวัฒน์, คำชี้แจงหนวยการสอนศีลธรรม (นครหลวง: โรงพิมพ์อักษร
 สาสน 2515), หน้า ง.

8 เจลีสว นูร์ภักดี, เรื่องของไมโคร - ทิชซิง (เอกสารอักษสาเนา) หน้า 2